

**ЦИФРЛАНДИРУ ДӘУІРІНДЕ ЖАСТАРДЫҢ СПОРТҚА ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫ:
МҮМКІНДІКТЕР МЕН ПРОБЛЕМАЛАР****Сейлханова Айжан Нуралеевна**

Студенті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Қазақстан, қ.
Қарағанды

Қуатова Гүлдана Алайдарқызы

научный руководитель, ғылыми жетекші, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық
университеті, Қазақстан, қ. Қарағанды

Цифрландыру қазіргі заманның басты трендтерінің бірі болып табылады. Білім беру, медицина, бизнес сияқты көптеген салаларда бұл үдеріс жаңа мүмкіндіктер ашты. Спорт саласы да бұл өзгерістерден тыс қалмады. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуы, интернеттің қолжетімділігі, мобильді қосымшалардың көбеюі спорттың насихатталуына және жастардың спортқа қызығушылығының артуына ерекше ықпал етуде.

Жастар үшін спорт тек физикалық денсаулықты нығайту құралы ғана емес, сонымен қатар өзін-өзі дамыту, тұлға ретінде қалыптасу және ұжымдық рухты нығайту алаңы болып табылады. Цифрландыру бұл үдерістерді қолдауға мүмкіндік береді, бірақ ол өзімен бірге бірқатар қиындықтарды да алып келеді. Спортқа арналған цифрлық платформалардың артықшылықтары мен кемшіліктері, сондай-ақ олардың жастардың дене белсенділігіне ықпалына назар аудару маңызды.

Бұл мақалада цифрландырудың жастардың спортқа деген қызығушылығына қалай әсер ететіні талданады. Сонымен бірге, қолжетімді статистикалық мәліметтер негізінде қазіргі жағдайды бағалау және оның артықшылықтары мен кемшіліктерін көрсету көзделеді.

Цифрландырудың қоғамға әсері өте ауқымды және ол жастар арасында дене тәрбиесі мен спортты дамыту саласына да қатысты. Заманауи технологиялар спорттық қызметті жеңілдетіп қана қоймай, жастардың спортқа деген көзқарасын өзгертуде. Жастар цифрлық платформаларды, қосымшаларды, әлеуметтік желілерді пайдалана отырып, спортпен айналысуға деген қызығушылықтарын арттыруда.

Жастар арасында цифрлық құралдардың арқасында спорттың танымалдығы артуда. Әлемде спортты насихаттауға арналған цифрлық құралдар кең таралған. Мысалы, YouTube платформасында кәсіби спортшылар мен жаттықтырушылардың арналарынан жаттығу әдістерін, фитнес бағдарламаларын көруге болады. Қазақстанда да спорт саласына арналған контентке қызығушылық артып келеді. 2023 жылғы мәліметтерге сәйкес, жастардың 70%-ы спортқа байланысты ақпаратты әлеуметтік желілерден іздейді.

Біріншіден, цифрландыру ақпараттық қолжетімділікті арттырды. Жастар спорттық жаңалықтардан бастап, дене жаттығуларына дейінгі ақпаратты тез әрі оңай ала алады. Бұрын тек кәсіби спортшыларға ғана қолжетімді болған деректер бүгінде қарапайым азаматтарға да қолжетімді. Жаттығу әдістері, тамақтану бойынша кеңестер, мотивациялық бейнематериалдар әлеуметтік желілерде және мобильді қосымшаларда кеңінен ұсынылады.

Екіншіден, цифрлық платформалар спортпен айналысуға жаңа мүмкіндіктер береді. Strava, Nike Run Club, MyFitnessPal сияқты қосымшалар арқылы пайдаланушылар өздерінің дене белсенділігін бақылап, нәтижелерін жақсартыады. Қазақстандық жастар арасында да осындай

қосымшалар кең таралуда. Статистикаға сәйкес, 2023 жылы фитнес қосымшаларды қолданушылар саны 35%-ға өсті.

Үшіншіден, цифрлық технологиялар жастар арасында жаңа спорт түрлерінің танымал болуына ықпал етуде. Виртуалды спорт, киберспорт – бұл цифрландыру дәуірінің жаңа спорттық бағыттары. Мысалы, Қазақстанда 2023 жылы киберспорттан өткен жарыстарға 50 000-нан астам жас қатысты. Бұл олардың цифрлық технологиялар арқылы спортқа деген қызығушылығының артуын көрсетеді.

Төртіншіден, цифрландырудың арқасында спорттық инфрақұрылым жетілдірілуде. Заманауи спорт алаңдары, жабдықтар мен қондырғылар цифрлық технологияларды қолдану арқылы жақсарып, жаттығу тиімділігі артуда.

Цифрландырудың спортқа тигізетін оң әсері көп болғанымен, кейбір теріс жақтары да бар.

Біріншіден, цифрландыру жастар арасында отырықшы өмір салтының артуына әкелуде. Әлеуметтік желілерде, бейнеойындарда көп уақыт өткізу дене белсенділігін азайтады. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының 2022 жылғы деректеріне сәйкес, 5-19 жас аралығындағы жастардың 80%-дан астамы физикалық белсенділікке жеткілікті уақыт бөлмейді. Қазақстанда бұл көрсеткіш шамамен 73%-ды құрайды.

Екіншіден, спорт саласында цифрландыру ауылдық және қалалық жастар арасындағы теңсіздікті күшейтуде. Қалалық жастар үшін спорттық қосымшалар мен интернет ресурстар қолжетімді болғанымен, ауылдық жерлерде мұндай мүмкіндік шектеулі. Цифрлық теңсіздік ауылдық жастардың спортқа қызығушылығын дамытуға кері әсер етеді.

Үшіншіден, киберспорт сияқты цифрлық спорт түрлерінің танымалдылығы кейбір жастардың дәстүрлі спорт түрлеріне деген қызығушылығын төмендетуі мүмкін. Әрине, киберспорт белгілі бір деңгейде интеллектуалды даму мен топтық жұмысты нығайтады, бірақ оның дене белсенділігіне тигізетін оң әсері аз.

Төртіншіден, цифрлық технологияларға тәуелділік жастардың психологиялық денсаулығына әсер етуі мүмкін. Спорттық платформаларды шектен тыс пайдалану немесе әлеуметтік желілерде көп уақыт өткізу жастардың эмоционалдық жағдайына кері әсерін тигізуі ықтимал.

Цифрландыру дәуірінде киберспорт спорттың жаңа бағыты ретінде танылып отыр. Оның танымалдылығы жастар арасында айтарлықтай артты. Қазақстанда киберспорт 2018 жылы ресми түрде спорт түрі ретінде танылды. 2023 жылғы мәліметтерге сәйкес, елімізде киберспортпен шұғылданатын жастардың саны 100 000-нан асты.

Киберспорттың артықшылықтары:

1. Жас таланттарды ашуға мүмкіндік береді.
2. Топтық жұмыс, стратегия жасау қабілеттерін дамытады.
3. Халықаралық деңгейде жарыстарға қатысу арқылы жастардың ел имиджін көтеруге үлес қосады.

Алайда, киберспорттың проблемалары да жоқ емес. Көптеген жастар киберспортты таңдап, дәстүрлі спорт түрлеріне көңіл бөлмей қояды. Бұл олардың физикалық белсенділігіне кері әсерін тигізеді.

Цифрландыру мен спортты дамытуға қатысты ұсыныстар

1. Жастар арасында цифрлық сауаттылықты арттыру арқылы спорттық платформаларды тиімді пайдалану мәдениетін дамыту қажет.
2. Ауылдық жерлерде спорттық инфрақұрылымды жетілдіру және интернет қолжетімділігін қамтамасыз ету маңызды.
3. Киберспорт пен дәстүрлі спорт түрлері арасындағы тепе-теңдікті сақтау үшін спорттық шараларды бірлесіп ұйымдастыру ұсынылады.
4. Мектептер мен университеттерде спорттық цифрлық платформаларды қолдану арқылы

дене тәрбиесін жетілдіру қажет.

Қорытындылай келе цифрландыру жастардың спортқа деген қызығушылығын арттыруда үлкен рөл атқарады. Ақпаратқа қол жеткізу, цифрлық қосымшалар мен платформаларды пайдалану жастарға спортпен айналысуға жаңа мүмкіндіктер ашты. Сонымен қатар, цифрландыру спорттық инфрақұрылымды дамыту мен жаңа спорт түрлерінің пайда болуына ықпал етті.

Дегенмен, цифрландырудың кейбір теріс жақтары да бар. Жастар арасында физикалық белсенділіктің төмендеуі, цифрлық теңсіздік, отырықшы өмір салты сияқты мәселелер осы бағыттағы саясат пен шараларды күшейтуді талап етеді.

Қазақстанда цифрлық технологияларды спортқа енгізу және жастардың дене тәрбиесін қолдау арқылы салауатты өмір салтын насихаттау қажет. Цифрландыру мен спорттың үйлесімділігі жастардың физикалық және психологиялық денсаулығын нығайтуға мүмкіндік береді. Бұл бағытта мемлекеттің қолдауы мен тиісті бағдарламалардың жүзеге асырылуы маңызды.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Ұлттық статистика бюросының ресми мәліметтері, 2023.
2. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы. Жастар арасындағы физикалық белсенділік туралы есеп, 2022.
3. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы шеңберіндегі талдау, 2023.
4. Жастар және спорт: цифрландыру дәуіріндегі тенденциялар. Халықаралық зерттеу орталығы, 2023.
5. Қазақстандағы спорттық инфрақұрылымды дамыту мәселелері. «Sport in Kazakhstan» журналы, 2023.
6. Strava және Nike Run Club статистикасы. FitTech Global, 2023.
7. Киберспорт және оның болашағы. Халықаралық электронды спорт федерациясының есептері, 2022.